

Contribuția lui András Magyari la dezvoltarea istoriografiei maghiare din Transilvania este legată, într-o măsură însemnată, de activitatea desfășurată în domeniul editării documentelor și izvoarelor istorice. A făcut îndelungi cercetări asupra epocii răscoalei conduse de Francisc Rákoczi al II-lea, printr-o muncă migăloasă a întocmit și a publicat lista celor care au alcătuit armata kuruzilor. Și, de asemenea, a transcris și pregătit pentru publicare cel mai important și cel mai frumos izvor care reflectă această epocă frământată, jurnalul lui István Wesselényi.

Prin dispariția sa, profesorul András Magyari lasă în urmă o bogată moștenire științifică. În același timp, este cu neputință să uităm dăruirea și vocația sa pedagogică, ilustrată de îndrumarea și consacrarea multora dintre tinerii istorici de astăzi. Pilda lui exemplară, etica profesională pe care a ilustrat-o rămân un model de urmat.

Prof. Csucsuj István

GRIGORE PLOEȘTEANU (1943-2006)

În ziua de 28 decembrie 2006, la Târgu-Mureș, dintr-o constelație de marcă a căzut o stea. Părăsea feericul și se îndrepta ireversibil spre hăuri. Putea însă bezna să cuprindă cu brațele ei hâde corpul stelei și să-l absoarbă total? Evident că nu. Dispărea doar luminozitatea și rămăneaua conturul astrului, spiritul și suflul lui.

Am început într-o asemenea manieră evocarea fostului meu coleg și prieten, dr. Grigore Ploșteanu, pentru mine Grig sau Poetul, fiindcă el a fost un om al frumosului, al nestematelor stilistice.

Pentru versurile simboliste scrise ca student, mâna lungă a Securității l-a ajuns și l-a „convins” să renunțe la cultivarea unei „literaturi retrograde, decadente”. Pentru un timp probabil s-a potolit, dar vâlvătaia creatoare din suflet, exprimată prin cuvinte alese, nu s-a stins decât odată cu trecerea lui în neființă. O trecere dureros resimțită de toți cei care l-au cunoscut și l-au stimat. Printre aceștia mă număr și eu. Am fost cinci ani colegi de cameră și de grupă în timpul studenției noastre la Facultatea de Istorie și Filosofie din Cluj (1960-1965). Ne-am întâlnit în toamna anului 1960. El venea cu o cultură generală și istorică formată și șlefuită într-un oraș cu multe „lumini”, Timișoara. Acolo se născuse la 13 ianuarie 1943. Am rămas prieteni până la sfârșitul vieții sale, așa că pot afirma că l-am cunoscut foarte bine, chiar dacă din anul 1967 el s-a așezat la Târgu-Mureș, iar eu la Cluj. Era un tânăr înalt, svelt, ager, inteligent, sportiv – juca bine baschet, tenis de masă și, mai apoi, tenis de câmp. Silueta și aceste calități, coapte, maturizate de-a lungul timpului le-a păstrat ca pe niște daruri de preț. Mai avea, însă, și ceva în plus, ca parte intrinsecă a Eu-lui său: setea de cunoaștere, de nou îl stăpânea până la patimă. Citea enorm, cutreiera librăriile și anticariatele, chioșcurile cu reviste și cumpăra - cât îi permitea punga, niciodată prea plină, tot ce era interesant, atractiv și util.

Așa după cum am mai spus, în anul 1967 a devenit cercetător stagiar la Centrul de cercetări istorice al Academiei Române din Târgu-Mureș. După ani, a devenit director adjunct, iar din anul 1995, directorul instituției. Nu anii care s-au scurs implacabil l-au propulsat în vârf, ci pasiunea, tenacitatea, munca asiduă și bine organizată în laboratorul de creație, dotat cu toate ingredientele muncii științifice, și din care au „ieșit” lucrări de o admirabilă originalitate și valoare.

Nu-i plăceau funcțiile administrative, dar pe cea de director a acceptat-o cu speranța că va face din Institutul de Cercetări Socio-Umane „Gheorghe Șincai” un focar incandescent de știință, de colaborări interne și internaționale. Și a reușit pe deplin. Valoarea publicațiilor Institutului, numeroasele sesiuni științifice, organizate de multe ori cu participări externe, sunt o dovadă în acest sens.

Paleta tematică abordată de dr. Grigore Ploșteanu este extrem de vastă. Rezultatele cercetărilor sale s-au concretizat în 6 volume (autor sau coautor), în alte 6 coordonate de el, în cele peste 120 articole publicate și nu în ultimul rând în peste 300 comunicări științifice susținute în țară și în străinătate.

S-a aplecat cu competență și cu pasiune asupra momentelor de efervescentă și afirmare națională, politică și culturală a românilor: Școala Ardeleană, Revoluția de la 1848, Unirea Principatelor și Independența de stat. N-a adus doar noi informații în aceste domenii, ci a descifrat puncte de pornire ale lor în civilizația europeană, în scânteierile de avânt care au ajuns și în spațiile românești. Și fiindcă era un adversar al staticului, al încremenirilor, a retrasat traiectoria inversă a lucrurilor. Cu migala unui bijutier, prin căutări numeroase și fertile în arhive și biblioteci din străinătate a pus în pagini dense reflectarea acțiunilor românești în mediile occidentale. În această dublă ipostază, Poetul a lăsat adevărate poeme în proză. În acest context apare firesc ca Grigore Ploșteanu să fie membru al Comitetului Internațional al Istoricilor din România și al Comisiei de Istorie a Relațiilor Internaționale de la Milano.

Cele două premii ale Academiei Române, Ordinul „Meritul pentru învățământ” în grad de ofițer i-au cinstit realizările științifice, culturale și calitățile umane.

În anul 1998 Grigore a făcut un pas important în planul comunicării științifice. A devenit profesor universitar la Facultatea de Științe și Litere a Universității „Petru Maior” din Târgu-Mureș. S-a apropiat astfel mai mult de tineri, de studenți, pe care i-a iubit nespuse de mult. Le-a dăruit, cu generozitate, din erudiția sa, picuri magici, care le topeau necunoscutele și-i îndemneau să calce într-un pas cadentat pe cărările spinoase ale cunoașterii.

Prin dispariția cercetătorului și profesorului dr. Grigore Ploșteanu s-a închis o porțiță spirituală prin care ar mai fi ieșit niște pagini valoroase și alte mesaje de cunoaștere, de prietenie și de prețuire a ceea ce merita a fi prețuit.

Dr. Gheorghe Iancu